

Motion till riksdagen 2005/06:Ju10

av Peter Althin m.fl. (kd)
med anledning av prop. 2005/06:35

Lag om omvandling av fängelse på livstid

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition om lag om omvandling av fängelse på livstid.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om avskaffande av livstidsstraffet samt med förslag om att ersätta det med ett långt tidsbestämt straff.

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om omvandling av fängelse på livstid som bl.a. syftar till att förbättra förutsebarheten för såväl de livstidsdömda som kriminalvården samt att stärka de livstidsdömdas rättsäkerhet.

En ansökan om omvandling får göras av den dömda eller, när det finns särskilda skäl, av Kriminalvårdsstyrelsen (KVS). En sådan ansökan får göras när den dömda har avtjänat minst tio år av straffet. Vid avslag får en ny ansökan göras tidigast ett år efter att beslutet har vunnit laga kraft. En målsägande, som begärt det, skall underrättas om den dömda eller KVS ansöker om omvandling.

Avskaffa livstidsstraffet

Kristdemokraterna anser att propositionen i och för sig är ett steg i rätt riktning. Det är bättre att nådeansökningar hanteras av domstol och blir offentliga än nuvarande ordning. Det ger ökad förutsebarhet och ökad tydlighet. Vi anser dock att livstidsstraffet helt bör avskaffas.

Det finns fler livstidsdömda på svenska anstalter idag än någon gång under 1900-talet. De senaste tio åren har antalet livstidsdömda mångdubblats. 1989

Fel! Okänt namn på

fanns 20 livstidsdömda, 1999 var antalet 87. I september 2005 uppgick antalet livstidsdömda till 140. Dessvärre tycks denna grupp växa i antal, vilket beror dels på alltfler utdömda livstidsdomar, dels på en mer restriktiv hållning i fråga om att bevilja nådeansökningar. Trycket från samhället har lett till att regeringen ändrat sin praxis att bevilja nåd.

Fram till slutet av 1980-talet beviljades den som var dömd till livstidsstraff nåd efter cirka sex år och straffet tidsbestämdes. Livstidsstraffet omvandlades då till 14–16 år och den dömda släpptes villkorligt efter halva tiden. I praktiken innebar detta att livstidsstraffet motsvarade sju till åtta år i fängelse. Idag har de livstidsdömda som suttit längst avtjänat över 20 år utan att nåd har beviljats.

Kristdemokraterna vill avskaffa livstidsstraffet och övergå till tidsbestämda straff. Påföljden blir genom ett tidsbestämt straff förutsägbar och politiskt neutral. Ett tungt skäl för det har varit att den dömande makten då hålls isär från den verkställande. Det är inte regering utan domstol som ska fastställa straffet. På den punkten tillmötesgår propositionen Kristdemokraternas förslag. Som situationen ser ut idag dömer domstolen till livstids fängelse, varefter regeringen genom nåd omvandlar straffet till ett tidsbestämt fängelsestraff. Benådning sker idag alltmer sällan. Nådepraxis idag innebär att ett livstidsstraff omvandlas till ett tidsbestämt straff på mellan 18 och 25 år.

Livstidsstraffet bygger på inställningen att vissa människor saknar vilja och möjlighet att bli bättre. Det finns inget som talar för att ett livstidsstraff har större preventiv effekt än ett tidsbestämt straff. Regeringen bör återkomma med förslag om avskaffande av livstidsstraffet samt med förslag till ett tidsbestämt straff. Som jämförelse kan nämnas att Norge har ersatt livstidsstraffet med ett tidsbestämt straff på 21 år.

I väntan på att frågan om livstidsstraffets vara eller icke vara utreds och beslut fattas, måste anstaltsvistelsen för livstidsdömda förändras så att det skapas ett bättre klimat och större säkerhet på avdelningarna. Livstidsdömda befinner sig i en speciell situation som medför särskilda påfrestningar för dem själva men som även skapar svåra förutsättningar för personalen. Att exempelvis blanda "korttidare" med "långtidare" anses som olämpligt men har hittills skett kontinuerligt. Det finns välgrundade skäl att ägna de livstidsdömdas situation särskild uppmärksamhet både ur säkerhets-, omvårdnads- och rehabiliterings/påverkanssynpunkt.

Stockholm den 10 november 2005

Peter Althin (kd)

Olle Sandahl (kd)

Helena Höij (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Yvonne Andersson (kd)

Tuve Skånberg (kd)